

11.06.1948

Naționalizarea întreprinderilor

După lichidarea partidelor politice burgheze – atât a celor de opoziție, precum PNL și PNȚ, cât și a celor care acționaseră ca „tovarăși de drum”, respectiv PNL Tătărescu –, o nouă etapă pe calea instaurării unui regim de tip stalinist a constituit-o lichidarea proprietății capitaliste. Această etapă a început odată cu adoptarea de către Marea Adunare Națională (noul parlament „popular”), la 11 iunie 1948, a Legii nr. 119 privind naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transport.

Efectuarea naționalizării a fost aprobată în prealabil de o plenară a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, organizată în 10-11 iunie 1948. Din raportul prezentat pe această temă de Gheorghiu-Dej, în numele Biroului Politic al partidului, dar și din Rezoluția care a fost aprobată în final de plenara CC, reieșea că primul obiectiv avut în vedere era acela de a se da o lovitură decisivă dată clasei capitaliste. Deși puterea politică fusese preluată de reprezentanții proletariatului (a se citi Partidul Comunist, devenit Partidului Muncitoresc Român după unificarea cu PSD, în februarie 1948), la nivel economic burghezia deținea încă poziții puternice. Prin naționalizare se elimina posibilitatea ca fostele „clase dominante”, folosind mijloacele economice pe care le mai dețineau, să revină la putere și să restaureze vechiul regim.

Al doilea obiectiv major era de natură economică. Prin trecerea principalelor mijloace de producție în proprietatea statului, se creau bazele pentru trecerea la economia planificată de tip socialist, care urma să aducă prosperitate pentru toți cei care munceau și nu doar pentru unele persoane, precum foștii mari proprietari.

Un alt argument avut în vedere ținea de contextul internațional al Războiului Rece. Astfel, se menționa că prin naționalizare se consolida independența economică și politică a țării, luându-se posibilitatea „imperialiștilor anglo-americani” de a se amesteca în deciziile interne.

Prin Legea 119 din 11 iunie 1948 au fost naționalizate 1.050 de întreprinderi din domeniile industrial, bancar, asigurări, minerit, transporturi și telecomunicații, precum și toate bogățiile subsolului care nu erau încă proprietatea statului. Erau exceptate întreprinderile sau părțile din capitalul acestora care făcuseră obiectul prevederilor Tratatului de Pace. De fapt, prin acest articol erau avute în vedere proprietățile intrate în posesia Uniunii Sovietice.

Legea a prevăzut și acordarea de despăgubiri proprietarilor, dar numeroasele restricții introduse a făcut practic inaplicabilă această prevedere, ceea ce dovedește că prin naționalizare s-a urmărit, în realitate, un proces de confiscare.

Pentru eliminarea oricăror incidente legate de schimbarea de proprietate, au fost organizate grupe de muncitori conduse de membri de partid care să preia controlul asupra întreprinderilor imediat după adoptarea legii de M.A.N.

La 2 iulie 1948 a fost înființată Comisia de Stat a Planificării, organism creat pe model sovietic, destinat planificării economiei naționale.

Prin Decretul nr. 197 din 13 august 1948, băncile și instituțiile de credit private au fost desființate. În noiembrie 1948, controlul statului s-a extins asupra cinematografelelor și unităților de sănătate (spitalele), în aprilie 1949 au fost naționalizate farmaciile de la orașe, iar în aprilie 1950 imobilele aparținând foștilor industriași, moșieri, bancheri, mari comercianți, clădirile aparținând „exploataților de locuințe”, hotelurile etc.

În numeroase cazuri, naționalizarea s-a desăvârșit prin condamnarea în justiție a foștilor proprietari și confiscarea întregii averi.

Din 1949-1950, atenția autorităților comuniste se va muta spre lichidarea „proprietății capitaliste” de la sate, care va fi realizată prin colectivizare.

Carmen Băjenaru, PhD Ana-Maria Cătănuș, Laura Elena Pandelache, Dragoș Mocanu, Costin Vrînceanu, Vasile Moga

References:

Bibliography:

Cristina Diac, Naționalizare, în România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea. vol.I. A-E, coord. Octavian Roske, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2011, pp. 609-613; Rezoluții și hotărâri ale C.C. al Partidului Muncitoresc Român, vol. I: 1948-1950, Ediția a II-a, Editura P.M.R., București, 1952; Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, Istoria Românilor în secolul XX, 1918-1948, Paideia, București, 1999; Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, Vol. I: 1948, Arhivele Naționale ale României, București, 2002.